

УДК 342.7:614.253:004.738.5(477)

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2024-48-517>

М. Р. Чалабієва, к.ю. н., науковий співробітник сектору муніципального права та місцевого самоврядування НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України
ORCID ID: 0000-0002-4126-0138

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС РЕПРОДУКТИВНИХ ПРАВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ: МІЖ ПЕРСОНАЛЬНИМИ ДАНИМИ ТА БІОЕТИКОЮ

***Анотація.** У статті досліджено конституційно-правовий статус репродуктивних прав людини в контексті цифрових трансформацій сучасного суспільства. Авторка аналізує співвідношення прав людини на репродуктивне самовизначення з правом на приватність та захист персональних даних, зокрема в умовах використання допоміжних репродуктивних технологій (ДРТ) та цифрових медичних сервісів.*

У роботі звернено увагу на виклики, пов'язані з недостатнім правовим регулюванням біоетичних аспектів ДРТ, захистом персональної інформації пацієнтів та обмеженим доступом до репродуктивних послуг для соціально вразливих категорій у цифровому середовищі. На основі аналізу міжнародних стандартів та практики конституційного судочинства сформульовано рекомендації щодо удосконалення правового регулювання в Україні.

***Ключові слова:** репродуктивні права людини, цифровізація медицини, конституційно-правове регулювання, біоетика, персональні дані.*

Актуальність теми дослідження. Стрімкий розвиток цифрових технологій, що охоплює медичну сферу, суттєво трансформує механізми реалізації та захисту прав людини, зокрема у сфері репродуктивного здоров'я. Репродуктивні права, як невід'ємна складова особистих прав людини, набувають нового змісту в умовах цифровізації, що впливає як на практичні аспекти доступу до медичних послуг, так і на конституційно-правові засади їх гарантування.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного осмислення репродуктивних прав у контексті цифрової епохи, де медична допомога, персональні дані, біоетичні дилеми та конституційні гарантії тісно переплітаються. Особливої уваги потребує проблема захисту персональних біомедичних даних, які обробляються цифровими платформами під час використання допоміжних репродуктивних технологій. У таких умовах постає завдання забезпечити належний рівень правової визначеності та баланс між технологічним прогресом і повагою до людської гідності, приватності та автономії.

У цифровому середовищі виникають нові загрози реалізації репродуктивних прав: нерівний доступ до цифрових медичних послуг, ризики порушення приватності, відсутність чітких механізмів контролю за обробкою персональних даних, юридична невизначеність у питаннях використання біоматеріалів, сурогатного материнства, цифрових баз даних тощо. Водночас цифрові технології відкривають нові можливості для реалізації цих прав – від телемедичних консультацій до зберігання та передавання інформації про репродуктивне здоров'я [5].

Конституційно-правове регулювання має відповідати цим новим викликам і водночас дотримуватись основоположних принципів: поваги до гідності, недопущення дискримінації, права на приватність та права на доступ до якісної медичної допомоги. Саме тому дослідження конституційно-правового статусу репродуктивних прав у цифрову епоху є вкрай своєчасним та необхідним для вдосконалення правової системи, адаптованої до реалій XXI століття.

Аналіз останніх публікацій. У сучасній науковій літературі спостерігається зростаючий інтерес до проблематики репродуктивних прав людини в контексті цифровізації та біоетичних викликів. Дослідження в цій сфері охоплюють як національні, так і міжнародні аспекти правового регулювання.

Зокрема, у статті Ю. В. Лебедевої «Конституційно-правове забезпечення свободи репродуктивного вибору особи» аналізується конституційно-правове регулювання свободи репродуктивного вибору, підкреслюється значущість формування власної концепції репродуктивних прав в рамках Конституції України та галузевого законодавства, особливо у зв'язку із загальною демографічною ситуацією в Україні та розвитком медичних технологій [16].

У роботі О. Онишко та В. Парасюка «Репродуктивні права та гарантії їх забезпечення в Україні та в країнах Європи» розглядаються репродуктивні права як суміжні права і свободи людини, пов'язані з основним правом – правом на життя та з продовженням людського роду. Автори наголошують на необхідності визнання фундаментальних прав індивідів і пари, які самостійно вирішують кількість, часові інтервали та можливі шляхи народження дітей [18].

Біоетичні аспекти допоміжних репродуктивних технологій (ДРТ) розглядаються в матеріалах для семінарських занять з біоетики, де піднімаються питання етичної дозволеності ДРТ, їх впливу на гідність людини та можливі альтернативи, такі як НаПроТехнології [17].

Міжнародні дослідження також акцентують увагу на викликах, пов'язаних із забезпеченням репродуктивних прав у кризових ситуаціях. Наприклад, Центр репродуктивних прав (Center for Reproductive Rights) висвітлює проблеми доступу до сексуального та репродуктивного здоров'я для біженців з України, зокрема жінок та дівчат, які стикаються з серйозними перешкодами в отриманні необхідної медичної допомоги в деяких частинах ЄС [4].

Таким чином, сучасні дослідження підкреслюють необхідність комплексного підходу до правового регулювання

репродуктивних прав у цифрову епоху, враховуючи як національні особливості, так і міжнародні стандарти та етичні принципи.

Метою статті є всебічне дослідження конституційно-правового статусу репродуктивних прав людини в умовах цифровізації, зокрема в аспекті використання допоміжних репродуктивних технологій, обробки персональних біомедичних даних та дотримання біоетичних принципів, з метою виявлення сучасних викликів та формулювання пропозицій щодо удосконалення правового регулювання в Україні.

Виклад основного матеріалу. Репродуктивні права людини є невід'ємною складовою системи основоположних прав і свобод та відображають автономію особи у питаннях, що стосуються відтворення життя, збереження здоров'я, планування сім'ї та використання медичних репродуктивних технологій. У сучасному конституційному праві репродуктивні права розглядаються як комплекс прав, що охоплюють право на репродуктивне самовизначення, право на медичну допомогу у сфері репродуктивного здоров'я, право на повну, достовірну інформацію про можливості планування сім'ї та обмеження щодо репродуктивних втручань.

Ці права тісно пов'язані з правом на повагу до приватного і сімейного життя, яке гарантується, зокрема, статтею 32 Конституції України, а також ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ). У широкому розумінні репродуктивні права можуть охоплювати також право на охорону здоров'я (ст. 49 Конституції України), право на інформацію (ст. 34), а в окремих випадках – право на життя (ст. 27), якщо йдеться про доступ до життєво необхідних медичних технологій у сфері репродукції [15].

Репродуктивні права мають гендерну специфіку, адже безпосередньо пов'язані з реалізацією прав жінок на рівність, захист від дискримінації, охорону материнства та підтримку в умовах вагітності, пологів та післяпологового періоду [13]. У цьому контексті вони перетинаються з правами соціальними та економічними, що додає комплексності їх правовому змісту та ви-

магає від конституційно-правового регулювання високої чутливості до соціальних чинників.

Особливістю репродуктивних прав є їх індивідуально-особистісна природа, оскільки реалізація цих прав передбачає автономне прийняття рішень, часто в морально складних або етично дискусійних ситуаціях. Конституційне право зобов'язане захищати цю автономію особи, навіть у ситуаціях, коли індивідуальний вибір не збігається з суспільною або релігійною мораллю.

Репродуктивні права в конституційному праві також вимагають позитивних зобов'язань держави, а не лише утримання від втручання. Це означає, що держава має не лише не перешкоджати реалізації репродуктивних прав, але й забезпечувати створення умов для їхньої реалізації через відповідну інфраструктуру охорони здоров'я, правову підтримку, надання інформації, забезпечення доступності медичних послуг тощо.

Важливо підкреслити, що в умовах розвитку цифрових технологій і впровадження новітніх методів у сфері охорони репродуктивного здоров'я — зокрема, допоміжних репродуктивних технологій (ДРТ), електронних медичних платформ, телемедичних консультацій — конституційно-правова природа цих прав набуває нових контурів. Традиційні механізми гарантування прав уже не є достатніми для забезпечення захисту автономії, конфіденційності та права на інформовану згоду в цифровому середовищі.

Таким чином, репродуктивні права у конституційно-правовому вимірі є складним, багатоаспектним інститутом, що вимагає динамічного оновлення правових механізмів відповідно до технологічного прогресу, етичних викликів та потреб людини в умовах зміненої соціальної реальності.

Конституція України прямо не містить дефініції репродуктивних прав, однак закріплює низку положень, що становлять їхній фундамент. Так, стаття 3 визначає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність найвищою соціальною цінністю; стаття 32 гарантує право на повагу до приватного і сімейного життя; стаття 49 — право на охорону здоров'я; стаття 24 — рів-

ність прав жінки і чоловіка, у тому числі в частині охорони материнства [15].

На міжнародному рівні репродуктивні права є визнаними в рамках кількох базових документів:

- Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW, 1979), яка в ст. 12 зобов'язує держави забезпечити рівний доступ жінок до послуг у сфері планування сім'ї [8];
- Програма дій Міжнародної конференції з народонаселення та розвитку (Каїр, 1994), що визнає репродуктивні права як складову прав людини [14];
- Європейська конвенція з прав людини (1950), стаття 8 якої гарантує право на повагу до приватного і сімейного життя [12];
- Конвенція про права дитини (1989), яка вимагає забезпечення охорони здоров'я і підтримки материнства [9].

Ці документи становлять базу для формування відповідного законодавства в Україні, оскільки згідно зі статтею 9 Конституції ратифіковані міжнародні договори є частиною національного законодавства.

Значний вплив на тлумачення репродуктивних прав має прецедентна практика Європейського суду з прав людини. Так, у справі *A, B and C v. Ireland* (2010) Суд визнав, що суворі обмеження доступу до абортів суперечать праву на повагу до приватного життя [1]. У справі *Dickson v. the United Kingdom* (2007) йшлося про обмеження права ув'язненого на доступ до ДРТ, яке Суд визнав непропорційним [2].

Репродуктивна автономія є ключовим елементом сучасного розуміння особистих прав людини. Вона означає право особи самостійно приймати рішення щодо створення сім'ї, кількості дітей, використання репродуктивних технологій, збереження або переривання вагітності. У правовій доктрині репродуктивна автономія базується на таких конституційних принципах, як право на приватність, гідність, тілесну недоторканність та свободу особистого вибору.

Проте на практиці ця автономія часто стикається з низкою юридичних та етичних обмежень. Серед них – інтереси майбут-

ньої дитини, інтереси суспільства (зокрема, щодо контролю за ДРТ), вимоги охорони моральності та здоров'я, а також питання біоетики у зв'язку з маніпуляціями з ембріонами, сурогатним материнством і комерціалізацією репродуктивної сфери.

В міжнародному праві обмеження репродуктивної автономії допускаються за умови, що вони відповідають критеріям законності, необхідності в демократичному суспільстві та пропорційності (див., зокрема, практику ЄСПЛ у справах *Evans v. the United Kingdom*, *SH and others v. Austria* [3]).

У сфері біоетики важливо враховувати питання гідності ембріона, згоди обох партнерів на використання ДРТ, а також права дитини, яка може бути народжена в результаті таких технологій. Як зазначається в документах Ради Європи, зокрема в Конвенції Ов'єдо (1997), біомедичні втручання повинні здійснюватися лише за умови вільної та поінформованої згоди особи [19].

Проблемним залишається також питання правового статусу ембріона. У деяких країнах він визначається як об'єкт захисту з моменту зачаття, тоді як в інших — лише після імплантації або народження. В Україні це питання потребує як юридичної конкретизації, так і етичної чутливості в правотворенні.

Таким чином, конституційно-правове забезпечення репродуктивної автономії потребує уточнення меж її реалізації з урахуванням балансу між особистою свободою, суспільними інтересами та біоетичними стандартами.

Стрімке впровадження цифрових технологій у сферу охорони здоров'я, зокрема в системи, пов'язані з репродуктивним здоров'ям, не лише створює нові можливості, а й супроводжується суттєвими загрозами для реалізації репродуктивних прав особи. Особливо чутливим є аспект захисту персональних біомедичних даних, які обробляються через медичні інформаційні платформи, мобільні додатки, електронні картки пацієнтів та інші цифрові сервіси.

У Європейському Союзі одним із ключових документів, що регламентує обробку персональних даних, є Загальний регламент про захист даних (GDPR), який прямо відносить дані

про здоров'я до категорії чутливих і забороняє їх обробку без спеціальної інформованої згоди [14]. Важливим також є положення про мінімізацію обсягу збирання даних, обмеження строків зберігання та гарантії права на забуття.

В українському законодавстві питання захисту персональних даних врегульовано Законом України «Про захист персональних даних», а також окремими положеннями Закону України «Про охорону здоров'я». Проте механізми контролю, відповідальності та прозорості в обробці медичної інформації залишаються недостатніми, особливо в контексті діяльності приватних цифрових медичних платформ.

Окремого регулювання потребує також питання репродуктивних мобільних додатків, які масово використовуються жінками для моніторингу циклу, фертильності чи вагітності. Як свідчать міжнародні дослідження, велика частина таких додатків передає зібрані дані третім сторонам – рекламним або фармацевтичним компаніям, без усвідомленої згоди користувачів [6].

Таким чином, цифровізація репродуктивної сфери створює новий тип вразливості для реалізації прав людини, яка потребує як технічного, так і правового реагування. Конституційно-правові гарантії мають адаптуватися до цифрового контексту, де важливо не лише забезпечити технологічний доступ до послуг, але й захистити приватність особи та її тілесну автономію.

До основних видів ДРТ належать:

- екстракорпоральне (штучне) запліднення (ЕКЗ),
- інтрацитоплазматична ін'єкція сперматозоїда (ICSI),
- донорство яйцеклітин, сперматозоїдів або ембріонів,
- сурогатне материнство,
- зберігання гамет або ембріонів (кріоконсервація),
- генетичний скринінг ембріонів.

Змістовно ДРТ стосуються не лише медичних процедур, а й низки правових інститутів: права на репродуктивне самовизначення, права на інформацію, згоди на медичне втручання, захисту персональних даних, статусу батьківства та материнства, прав дитини, а також питань біоетики.

Наразі в Україні відсутній спеціалізований закон, який би системно врегулював використання ДРТ. Норми, що стосуються цих питань, містяться у Цивільному кодексі України (зокрема, стаття 123 про визначення материнства), Сімейному кодексі, Законі України «Про охорону здоров'я» та низці підзаконних актів. Така фрагментарність створює колізії та правову невизначеність, особливо у випадках із залученням іноземних громадян, цифрових медичних платформ або транснаціонального сурогатного материнства.

Міжнародний досвід засвідчує широкий спектр моделей регулювання ДРТ: від повної заборони (Німеччина, Франція) до дозвоільно-комерційної моделі (Україна, Грузія, США). У державах, де відбувається стрімка цифровізація медичних сервісів, впроваджуються також електронні реєстри донорів, бази даних ембріонів, системи інформованої згоди через е-сервіси.

У цифрову епоху особливої уваги набувають питання:

- захисту персональних даних учасників програм ДРТ (донорів, реципієнтів, сурогатних матерів),
- правового статусу інформації про походження дитини,
- безпеки даних, що зберігаються в цифрових біобанках,
- етичних меж використання генетичних технологій.

Таким чином, ДРТ вимагають від правової системи не лише забезпечення технічної регламентації процедур, а й формування цілісної, гуманної та етично вивіреної моделі правового захисту учасників цих процесів у цифрову епоху.

Допоміжні репродуктивні технології (ДРТ), як складова сучасної медичної практики, не лише відкривають нові можливості для подолання безпліддя, а й породжують складні правові та етичні дилеми. Їх застосування потребує ретельного балансу між медичними досягненнями, правовими гарантіями та біоетичними засадами, перш за все — з точки зору людської гідності, автономії особи та поваги до майбутнього життя.

Право на застосування ДРТ безпосередньо пов'язане з автономією особи у сфері репродуктивного самовизначення. Ця автономія включає в себе можливість самостійного вибору методів лікування безпліддя, включаючи використання донорських

гамет чи сурогатне материнство. Проте реалізація такого вибору має ґрунтуватися на дотриманні принципу гідності як базової цінності, проголошеної в конституційних системах більшості європейських держав.

Одним із найбільш дискусійних питань у правовому та етичному регулюванні ДРТ є статус людського ембріона. У різних країнах це питання вирішується по-різному: від визнання ембріона суб'єктом права (як у Німеччині), до розуміння його як біологічного матеріалу, що може бути об'єктом наукового дослідження або медичного використання (як у Великій Британії).

Застосування ДРТ неможливе без надання попередньої, повної та поінформованої згоди. Проте в умовах цифрової медицини, коли частина процедур здійснюється дистанційно, за допомогою електронних форм або цифрових платформ, виникають питання щодо юридичної сили такої згоди, її змістовного наповнення, обсягу переданої інформації та захисту конфіденційності.

Важливо також забезпечити правову прозорість у відносинах між усіма учасниками процедур ДРТ – пацієнтами, донорами, сурогатними матерями, медичними закладами, посередницькими компаніями. Без наявності чітких, етично вивірених правових стандартів можливе виникнення конфліктів інтересів, зловживань та порушення фундаментальних прав особи.

У цифрову епоху допоміжні репродуктивні технології (ДРТ) дедалі активніше інтегруються з електронними медичними платформами, мобільними застосунками, базами даних донорів, системами електронної ідентифікації пацієнтів та навіть алгоритмами штучного інтелекту. З одного боку, цифровізація сприяє ефективності, доступності та персоналізації репродуктивних послуг; з іншого – породжує складні виклики прозорості, контролю, етичного та правового регулювання.

Сучасні клініки ДРТ часто використовують цифрові портали для інформування пацієнтів, отримання згоди, управління медичними процесами. Проте питання достовірності інформації, рівня її деталізації, а також доступу до повної медичної документації для пацієнта не завжди врегульовано

належним чином. У цифровому середовищі високим є ризик маніпулятивного маркетингу, створення «вітринних» профілів донорів, упередженого добору статистики про успішність процедур, що порушує права пацієнтів на достовірну інформацію [7, с. 50].

У багатьох країнах, зокрема й в Україні, цифрові сервіси, пов'язані з репродуктивною медициною, часто працюють на основі приватних платформ, без чіткої регламентації з боку держави. Це стосується не лише збирання медичних даних, а й управління особистими кабінетами пацієнтів, обміну даними з лабораторіями, реєстрації біоматеріалів у біобанках тощо. Без належного державного нагляду така діяльність може не відповідати ні вимогам захисту персональних даних, ні базовим критеріям медичної етики.

Крім того, глобальний характер цифрових платформ призводить до ситуації, коли персональні дані пацієнтів обробляються або зберігаються на серверах за межами країни проживання, що ускладнює контроль за дотриманням прав пацієнтів, у т.ч. щодо доступу, виправлення або видалення інформації [11].

Окремою проблемою є використання алгоритмів штучного інтелекту для відбору ембріонів, прогнозування фертильності чи моделювання результатів лікування. Незважаючи на потенційні переваги таких підходів, існує загроза втрати індивідуального підходу, знеособлення медичного процесу, перекладання відповідальності на алгоритми та порушення принципу автономії пацієнта [10, с. 79].

Додаткове занепокоєння викликає питання так званого «генетичного селекціонування» – використання цифрових технологій для добору ембріонів за певними характеристиками, що може суперечити етичним засадам недискримінації, рівності та гідності людського життя.

У зв'язку з вищезазначеним виникає потреба в оновленні правового регулювання у сфері ДРТ з урахуванням цифрової реальності. Це включає:

- нормативне визначення меж обробки репродуктивної інформації;

- створення державного нагляду за електронними сервісами в репродуктивній медицині;
- розробку стандартів цифрової інформованої згоди;
- імплементацію етичних принципів у цифрову медичну практику.

Таким чином, цифровізація допоміжних репродуктивних технологій, з одного боку, є важливим кроком у розвитку медичних послуг, з іншого – вимагає посиленого захисту прав людини, зокрема через оновлення конституційно-правового інструментарію.

Висновки. Репродуктивні права людини в цифрову епоху набувають нових змістових, технологічних і правових контурів. Вони більше не зводяться лише до класичного уявлення про право на батьківство чи материнство, а включають у себе широкий спектр питань – від автономії особи при виборі допоміжних репродуктивних технологій (ДРТ) до захисту біомедичних персональних даних та етичного врегулювання новітніх технологій.

Проведене дослідження дозволяє зробити такі основні висновки:

1. Репродуктивні права мають чітке конституційно-правове підґрунтя в українському законодавстві, хоча термінологічно прямо не закріплені в Основному Законі. Водночас вони тісно пов'язані з правом на повагу до приватного життя, на охорону здоров'я, тілесну недоторканність та людську гідність.

2. На міжнародному рівні репродуктивні права визнаються як частина загального комплексу прав людини, що знайшло відображення у низці договорів ООН, Ради Європи та судової практики ЄСПЛ.

3. Допоміжні репродуктивні технології як юридичний і біо-етичний інститут вимагають чіткого правового регулювання, що дозволить забезпечити баланс між свободою вибору, інтересами дитини, медичною етикою та державним контролем. Особливої уваги потребує правовий статус ембріона, порядок інформованої згоди та межі допустимого втручання.

4. Цифровізація медицини, включаючи електронні сервіси у сфері ДРТ, створює новий тип вразливості для реалізації ре-

продуктивних прав, пов'язаний із ризиками для приватності, маніпуляціями інформацією, нерівним доступом до цифрових послуг та відсутністю прозорого державного регулювання.

5. Існує нагальна потреба в оновленні законодавства України, яке має:

- деталізувати поняття репродуктивних прав у національному праві;
- інтегрувати цифрові етичні стандарти у сферу медичного права;
- передбачити механізми захисту персональних репродуктивних даних;
- забезпечити юридичну визначеність і доступність репродуктивних послуг у цифровому середовищі.

Таким чином, формування ефективної, гуманної та правової моделі реалізації репродуктивних прав у цифрову епоху є одним із ключових викликів сучасного конституційного праворозвитку. Воно потребує міждисциплінарного підходу, в якому поєднуються правові, медичні, біоетичні та технологічні компоненти, засновані на повазі до гідності, приватності та автономії особи.

Список використаних джерел:

1. Case of A, B and C v. Ireland [2010], European Court of Human Rights, Grand Chamber, Applicationno. № 25579/05. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:%22002-680%22>
2. Case of Dickson v. The United Kingdom [2007], European Court of Human Rights, Applicationno. № 44362/04. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-106991%22>
3. Case of Evans v. The United Kingdom [2007], ECHR, Applicationno. 6339/05; SH and others v. Austria [2011], Grand Chamber, App. № 57813/00. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%22itemid%22:%22001-80046%22>
4. Center for Reproductive Rights. Ukraine. Reproductive Rights.org. 2024. URL: <https://reproductiverights.org/regions/ukraine/>
5. Kaplan B. (2020). Selling Health Data: De-identification, Privacy, and the Future of Health Information Regulation. *Harvard Law Review*. URL: <https://isps.yale.edu/sites/default/files/publication/2014/10/isps14-024.pdf>

6. Cohen I. G., Mello M. M. (2018). Big data, big tech, and protecting patient privacy // *Journal of the American Medical Association*. Vol. 320(3). P. 238–239. URL: <https://creatingfutureus.org/wp-content/uploads/2021/10/CohenEtAl-2019-BigDataProtectingPatientPrivacy.pdf>
7. Convention on Human Rights and Biomedicine (Oviedo Convention), Council of Europe, 1997. URL: <https://rm.coe.int/168007cf98>
8. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, adopted by UN General Assembly resolution 34/180 of 18 December 1979. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-women>
9. Convention on the Rights of the Child. Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>;
10. Darnovsky M. (2021). The risks of reproductive genetic technologies: ethics and governance in the AI era. *Journal of Bioethical Inquiry*. Vol. 18(1). P. 73–83;
11. DeHert P., Papakonstantinou V. (2016). The New General Data Protection Regulation: Still a sound system for the protection of individuals? *Computer Law & Security Review*. URL: https://biblio.vub.ac.be/vubirfiles/35909599/pdh16_vperegulation_corrected_.pdf
12. European Convention on Human Rights. Rome, 04.09.1950. URL: https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf
13. General Data Protection Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016. *Official Journal of the European Union*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/eng>
14. International Conference on Population and Development Programme of Action. Cairo, 5–13 September 1994. United Nations: New York, 1995. URL: https://www.unfpa.org/sites/default/files/event-pdf/PoA_en.pdf
15. Конституція України: документ від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Лебедева Ю. В. Конституційно-правове забезпечення свободи репродуктивного вибору особи. *Актуальні проблеми політики*. 2023. Вип. 72. С. 84–89. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/13.pdf>
17. Матеріали до семінарських занять з біоетики. Тема 4: Біоетика і проблеми репродукції. Тернопіль: ТДМУ. 2018. URL: https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/kaf/kaf_ukrlang/08.%20Заочна%20форма%20навчання/bioetyka/bioetyka_4_tema_materialy.pdf;

18. Онишко О., Парасюк В. Репродуктивні права та гарантії їх забезпечення в Україні та в країнах Європи. *Актуальні проблеми політики*. 2023. Вип. 71. С. 132–139. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/05/22.pdf>

REFERENCES :

1. Case of A, B and C v. Ireland [2010], European Court of Human Rights, Grand Chamber, Applicationno. № 25579/05. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22002-680%22%7D>
2. Case of Dickson v. The United Kingdom [2007], European Court of Human Rights, Applicationno. № 44362/04. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-106991%22%7D>
3. Case of Evans v. The United Kingdom [2007], ECHR, Applicationno. 6339/05; SH and others v. Austria [2011], Grand Chamber, App. № 57813/00. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22itemid%22:%5B%22001-80046%22%7D>
4. Center for Reproductive Rights. Ukraine. Reproductive Rights.org. 2024. URL: <https://reproductiverights.org/regions/ukraine>
5. Kaplan, B. (2020). Selling Health Data: De-identification, Privacy, and the Future of Health Information Regulation. *Harvard Law Review*. URL: <https://isps.yale.edu/sites/default/files/publication/2014/10/isps14-024.pdf>
6. Cohen, I. G., Mello, M. M. (2018). Big data, big tech, and protecting patient privacy // *Journal of the American Medical Association*. Vol. 320(3). URL: <https://creatingfutureus.org/wp-content/uploads/2021/10/CohenEtAl-2019-BigDataProtectingPatientPrivacy.pdf>
7. Convention on Human Rights and Biomedicine (Oviedo Convention), Council of Europe, 1997. URL: <https://rm.coe.int/168007cf98>
8. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, adopted by UN General Assembly resolution 34/180 of 18 December 1979. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-women>
9. Convention on the Rights of the Child. Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
10. Darnovsky, M. (2021). The risks of reproductive genetic technologies: ethics and governance in the AI era. *Journal of Bioethical Inquiry*. Vol. 18(1).
11. DeHert P., Papakonstantinou V.(2016). The New General Data Protection Regulation: Still a sound system for the protection of individuals? *Computer Law&Security Review*. URL: https://biblio.vub.ac.be/vubirfiles/35909599/pdh16_vpregulation_corrected_.pdf

12. European Convention on Human Rights. Rome, 04.09.1950. URL: https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf
13. General Data Protection Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016. *Official Journal of the European Union*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/eng>
14. International Conference on Population and Development Programme of Action. Cairo, 5–13 September 1994. United Nations: New York, 1995. URL: https://www.unfpa.org/sites/default/files/event-pdf/PoA_en.pdf
15. Konstytutsiia Ukrainy: dokument vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 1996. № 30. art. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Lebedieva, Yu. V. (2023). Konstytutsiino-pravove zabezpechennia svobody reproduktyvnoho vyboru osoby. *Aktualni problemy polityky*. Issue. 72. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/13.pdf>
17. Materialy do seminar skykh zaniat z bioetyky. Tema 4: Bioetyka i problemy reproduktivnoho vyboru. Ternopil: TDMU. 2018. URL: https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/kaf/kaf_ukrlang/08.%20Zaochna%20forma%20navchannia/bioetyka/bioetyka_4_tema_materialy.pdf
18. Onyshko, O., Parasiuk, V. (2023). Reproduktyvni prava ta harantii yikh zabezpechennia v Ukraini ta v krainakh Yevropy. *Aktualni problemy polityky*. Issue. 71. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/05/22.pdf>

M. R. Chalabiieva

The Constitutional and Legal Status of Reproductive Rights in the Digital Age: Between Personal Data and Bioethics

Summary. The article explores the constitutional and legal status of reproductive rights in the context of the digital transformation of healthcare systems and public governance. The digital age has brought not only unprecedented opportunities for access to medical services, including assisted reproductive technologies (ART), but also serious legal, ethical, and constitutional challenges. Among the key issues addressed are the protection of personal data in the context of reproductive services, the role of bioethical principles in shaping legal norms, and the need to ensure human dignity and autonomy in a technologically mediated environment.

Reproductive rights are analyzed as an integral part of the broader framework of human rights, enshrined in both national constitutions and international legal

instruments. Special attention is paid to the right to reproductive self-determination, the right to privacy, and the right to access quality medical care. The author examines how these rights interact in situations involving digital platforms for reproductive services, cloud-based storage of sensitive biological data, AI-assisted fertility diagnostics, and cross-border reproductive arrangements.

The paper highlights the fact that while technological innovation facilitates reproductive choice and expands possibilities for individuals and families, it also creates significant risks of rights violations. Among them are the lack of proper consent mechanisms for personal data processing, unequal access to digital reproductive services in rural or marginalized communities, and the insufficient regulation of bioethical boundaries concerning embryo storage, surrogacy, and data ownership.

Through a comparative analysis of European and international practices, including the General Data Protection Regulation (GDPR), the Oviedo Convention on Human Rights and Biomedicine, and constitutional jurisprudence from the European Court of Human Rights and national constitutional courts, the article outlines the conceptual framework for a constitutionally sensitive and ethically grounded legal regulation of reproductive rights in the digital age.

It is argued that constitutional law must play a central role in defining the scope and limits of reproductive rights under digital governance. This includes ensuring transparency and accountability in digital health systems, empowering patients with meaningful control over their data, and establishing legal safeguards against exploitation or coercion. The article also considers the role of national parliaments and constitutional courts in shaping bioethical standards through legislation and case law.

In conclusion, the author proposes a number of legal recommendations aimed at harmonizing Ukrainian legislation with international norms, strengthening the institutional mechanisms of protection, and incorporating digital ethics into the broader structure of reproductive rights regulation. These recommendations are essential to maintaining the balance between technological progress and the preservation of human dignity, autonomy, and constitutional order in the 21st century.

Keywords: *reproductive rights, medical digitalization, constitutional regulation, bioethics, personal data.*